

Publicat el 4-9-2005 a "Levante - EMV".

Muchas de las ciudades de la historia se han "comido", literalmente, su periferia, ocasionando en última instancia su propia muerte. (...) Los romanos ignoraron su propia agricultura local, que les hubiera alimentado de sobra si se hubiera cultivado adecuadamente. La ciudad, sin embargo, tuvo que importar alimento de todo el imperio... (H.Girardet: "Ciudades. Alternativas para una vida urbana sostenible")

D'agricultura periurbana

Carles Dolç *

El Diari Oficial de la Unió Europea del 23 de març d'enguany publicava un Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu (CESE) sobre "L'agricultura periurbana" que, des de la nostra realitat més pròxima, mereix un comentari. Ho mereix per la callada, però real, actualitat del tema al País Valencià, on des de fa molt de temps a l'agricultura algú li toca campanades a mort i a la periurbana ni parlar-ne. Per als nostres pròcers els camps productius que toquen les trames construïdes de les ciutats són una qüestió molt menor, fins i tot un destorb dins la dinàmica econòmica especulativa general, per a molts no són una altra cosa que solars en potència, sòl pendent de reclassificació urbanística.

Però heus ací que l'esmentat Comitè de la Unió Europea es digna entrar en eixa "qüestió menor" precisament perquè la considera important i trau un dictamen que m'ha sorprès per la seua riquesa de matisos i els criteris multisectorials des dels quals l'analitza. En efecte, el dictamen parla d'agricultura però també d'urbanisme, de medi ambient o d'economia, col·locant cadascuna en el seu lloc. I per al que vullga he de dir que es tracta d'un text curt i perfectament entenable per a tothom.

El dictamen es dirigeix al llaurador, reconeguent l'obligació política de la societat a ajudar-lo, per a que aprofite, en el cas de l'agricultura periurbana, *"les oportunitats que li ofereix la proximitat d'un mercat consumidor, la sensibilitat creixent dels consumidors en aspectes com la qualitat i seguretat alimentària i la demanda social de noves activitats (oci, formació, educació ambiental, turisme ecològic, etc.)"*. Alhora constata que la *"metropolitització"* del territori europeu està suposant una pèrdua continua i irreparable de sòl fèrtil: *"...el desenvolupament urbanístic, industrial, terciari i d'infraestructures de comunicació i transport (...) fagocita el territori en detriment de l'espai productiu agrari, generant creixents espais agraris marginals o amb agricultures no competitives"*. A la comarca de l'Horta ens sona aquesta lletra...

Contra eixa realitat, el Dictamen del Comitè Social i Econòmic Europeu diu que l'agricultura periurbana és *"molt més que una activitat simplement econòmica"* i que les funcions mediambientals, socials i econòmiques que realitzen els espais agraris *"tenen en les àrees periurbanes una major relevància que en la resta del territori"*, atès que en aquestes àrees *"el sòl*

*agrari actua com a pulmó verd de les grans urbs i (...) són un element fonamental en l'ordenació territorial que impedeixen el creixement il·limitat de les ciutats, generen paisatge i humanitzen els entorns urbans". El text va encara més enllà quan diu que "cal **introduir en la societat la "cultura del sòl" com a recurs natural limitat i com a patrimoni comú de difícil recuperació una volta destruït**".*

El discurs del Dictamen confirma els arguments dels col·lectius socials que, des de fa anys, defensen l'horta de València. Són eixes les raons dels 120.000 ciutadans que signaren la proposta de llei per a la protecció de l'horta que fou olímpicament rebutjada per la força majoritària de les Corts valencianes. El Comitè Social i Econòmic Europeu fa el Dictamen perquè detecta un problema de moltes ciutats europees i que es objecte de debat en diversos fòrums del continent. A casa nostra, el cas de la Metròpoli de l'Horta és el més cridaner per tractar-se de la capital i ser una de les cinc hortes que l'Informe Dobris de l'Agència Europea del Medi Ambient assenyalava com a més valuoses d'Europa. Ara bé, en una altra escala es planteja també a les hortes de Gandia o Castelló, d'Oriola o de Xàtiva, les quals són lentament sacrificades en benefici d'un creixement urbanístic que degrada la qualitat ambiental. No esmentem eixos casos debades, perquè el mateix Dictamen que comente assenyalava que un territori europeu equilibrat i sostenible necessita un "**canemàs, actiu i potent, constituït per una xarxa de "ciutats intermitges"** definides no tant pel seu tamany demogràfic sinó per la tasca de mediació que exerceixen entre els territoris rurals i urbans de la seua àrea d'influència".

Al mateix temps que el Dictamen hem conegut un "Informe al Gobierno Valenciano sobre la Protección y Conservación de la Huerta de Valencia", del 4 de març d'enguany, signat per la Conselleria de Territori i Habitatge, que fa una bona i sintètica anàlisi de la *situación crítica* de l'horta segons les seues pròpies paraules. Aquest Informe diu que l'horta de València s'ha reduït a la meitat en els darrers cinquanta anys, reducció que els deu últims s'ha accelerat, arribant els cultius hortícoles l'any 2000 a poc més de 8.500 Ha. Però, sorprenentment, en les seues conclusions, que mereixerien ser comentades en un altre article, afirma que la superfície viable a conservar estaria entre 4.000-5.000 Ha. En trac la impressió que la Conselleria, tot i les seues últimes i autopublicades lleis (les d'Ordenació del Territori i Protecció del Paisatge i del Sòl no Urbanitzable), prepara el(s) terreny(s) per a facilitar una altra engolida urbanística de l'horta. Amb les successives reduccions potser pretenen convertir-la en un "parc temàtic", "*una concepció del paisatge que intenta marginalitzar o folcloritzar l'activitat agrària*", un nou perill que amenaça els espais agraris periurbans segons assenyalava el mateix Dictamen del Comitè Econòmic i Social Europeu.

* Arquitecte-Urbanista

Fitxer baixat de <http://www.terracritica.org>